

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 534/2023-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného MALICH advokátska kancelária, s.r.o., Dunajská 25, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresný súd Bratislava II) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. B2-14C/217/2010 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresný súd Bratislava II) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. B2-14C/217/2010 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B2-14C/217/2010 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1

ústavy postupom mestského súdu (predtým okresný súd) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. B2-14C/217/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v konaní o zaplatenie 8 150,99 eur s príslušenstvom z titulu poistného plnenia. V označenej právnej veci okresný súd rozhodol rozsudkom tak, že čiastočne žalobe vyhovel. Odvolací súd vo veci samej rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, v časti nároku na náhradu trov konania rozsudok zrušil. Rozhodol o časti nároku a o nároku na náhradu trov konania dopĺňacím rozsudkom č. k. 14C/2017/2010-260 zo 6. septembra 2021. Označený rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť 22. septembra 2021. Na základe tohto rozsudku sťažovateľ podaním doručeným 14. októbra 2021 vyčíslil trovy napadnutého konania. V sťažnosti namieta, že mestský súd je bezdôvodne nečinný a dosiaľ nerozhodol o výške uplatnených trov konania. Tvrdí, že mestskému súdu zaslal viaceré žiadosti o pokračovanie v konaní a urgencie, avšak bezvýsledne. Počas obdobia po právoplatnosti rozsudku rozhodol len o právnom nástupníctve žalovaného uznesením z 18. mája 2023.

3. Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že napadnuté konanie v časti rozhodovania o trovách konania trvá neprimerane dlho. Poukazuje na skutočnosť, že žaloba bola podaná v roku 2010, vo veci samej konanie bolo právoplatne skončené až po vyše desiatich rokoch konania a mestský súd je aj po vyčíslení trov (14. októbra 2021) bezdôvodne nečinný.

4. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ je toho názoru, že v napadnutom konaní dochádza k zbytočným priet'ahom a porušovaniu jeho označených práv, preto navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že označené práva sťažovateľa boli postupom mestského súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných priet'ahov, priznal sťažovateľovi finančné zadost'učinenie 2 500 eur a náhradu trov konania.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 534/2023-14 z 22. novembra 2023 ju prijal na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní.

II.

Vyjadrenie mestského súdu, replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie mestského súdu:

6. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/536/2023 zo 14. decembra 2023 v podstatnom k veci uviedol, že konanie vo veci samej je už právoplatne skončené, stav právnej neistoty netrvá. Čo sa týka tvrdení sťažovateľa o rozhodovaní o náhrade trov konania v napadnutom konaní, tie nerozporoval.

7. Súčasťou vyjadrenia mestského súdu bolo aj vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá uviedla, že po vydaní dopĺňacieho rozsudku v októbri 2021 dala pokyn vyššej súdnej úradníčke na vypracovanie rozhodnutia o výške náhrady trov konania, ktoré bolo realizované vydaním uznesenia mestského súdu 8. decembra 2023.

II.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike doručenej 19. januára 2024 k vyjadreniu mestského súdu v podstatnom uviedol, že mestský súd nepoprel jeho argumentáciu, čím nepriamo potvrdil existenciu prietahov. V tejto súvislosti tiež uviedol, že samotná ústavná sťažnosť nesmerovala len proti konkrétnemu sudcovi, sudcom, ale proti celkovému postupu súdu v napadnutom konaní. Taktiež dal do pozornosti, že mestský súd napriek jeho opakovaným urgenciám rozhodol až po podaní tejto sťažnosti.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie, ktorého meritom bol nárok na poistné plnenie, možno zaradiť k štandardnej agende civilného súdnictva, preto konštatuje, že po právnej stránke ho nemožno aj vzhľadom na ustálenú judikatúru považovať za zložité, hoci pripúšťa, že vzhľadom na skutkové okolnosti veci bolo potrebné

vykonať znalecké dokazovanie. Táto skutočnosť mohla mať vplyv na dĺžku napadnutého konania, avšak podľa názoru ústavného súdu nemožno nimi ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ktorá v máji tohto roku presiahne štrnásť rokov.

14. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ žiadnym spôsobom neprispel k doterajšiemu dĺžke napadnutého konania, na výzvy súdu reagoval včas, dokonca v priebehu konania viackrát urgoval súd o určenie termínu pojednávania, resp. domáhal sa aj rozhodnutia o náhrade trov konania.

15. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní. Je pravdou, že mestský súd (predtým okresný súd, pozn.) vo veci samej rozhodol rozsudkom z 3. októbra 2016, ktorý bol potvrdený rozsudkom odvolacieho súdu a spis bol vrátený mestskému súdu 20. mája 2020, avšak vzhľadom na nesprávny výrok o trovách konania a nevysporiadanie sa s časťou uplatneného nároku bolo potrebné rozhodovať vo veci doplniacim rozsudkom, ktorý bol vynesený 6. septembra 2021. Od doručenia vyčíslenia náhrady trov konania 14. októbra 2021 bol mestský súd bezdôvodne nečinný, a to aj napriek 7 urgenciám zo strany sťažovateľa, aby súd rozhodol o výške náhrady trov konania. Je potrebné konštatovať, že napriek celkovej neprimeranej dĺžke napadnutého konania vo veci samej bol mestský súd od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej úplne nečinný vyše dvoch rokov.

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k nesústredenému a neefektívnemu postupu a k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

17. Na základe uvedeného a zistenia ústavného súdu, že postupom mestského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, a skutočnosti, že po vydaní uznesenia vyššej súdnej úradníčky o výške náhrady trov konania (uznesenie z 8. decembra 2023), proti ktorému sťažovateľ 11. januára 2024 doručil sťažnosť, je potrebné konštatovať, že napadnuté konanie stále nie je právoplatne skončené, preto podľa čl. 127 ods. 2 ústavy mestskému súdu prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 2 500 eur, pričom výšku odôvodnil celkovou dĺžkou napadnutého konania, pocitom právnej a vnútornej neistoty a tiež pocitom frustrácie, že súd na jeho urgencie vôbec nereagoval.

20. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP,

ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Vzhľadom na doterajšiu excesívnu dĺžku konania vedeného mestským súdom a predtým okresným súdom, ako aj na jeho už bezdôvodnú nečinnosť pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania, berúc do úvahy skutočnosť, že vo veci samej už bolo právoplatne rozhodnuté, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu).

IV.

Trovy konania

22. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a za použitia § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti a podanie vo veci samej) v hodnote po 208,67 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 12,52 eur. Za úkon vyjadrenie k stanovisku mestského súdu doručené 19. januára 2024 odmenu nepriznal, keďže neobsahovalo žiadne nové skutočnosti ani argumentáciu, ktorá by mu nebola známa, resp. nevyplývala zo samotného spisu.

23. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľom tejto dane. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania 530,86 eur (bod 4 výroku nálezu).

24. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2024

Peter Molnár
predseda senátu